

Padlógázzal a szakadék felé: ki menti meg a kultúra misszionáriusait?

„Azokra a könyvtárosokra, akik nem csinálnak semmit, nem lesz majd szükség, akik viszont aktívan kitalálják, hogyan lehet új és új programot hozni, ők nagyon sok pénzért ott fognak tudni maradni” – magyarázta még tavasszal Fekete Péter államtitkár, miért is veszik el a kulturális szféra dolgozóitól a közalkalmazotti státuszt.

Hogy szándékosan vagy véletlenül, az talán sosem derül ki, de Fekete Péter tūpontosan meghatározta kormányunk kultúráról alkotott képét, vízióját, s céljait; a kilóra mért és porciózott kultúra tömeggyártását és jutalmát, végső soron az értékmérőjét: a „nagyon sok pénz”.

Ez az anyagi, fiskális szemlélet idegenebb nem is lehetne attól, amit gondolunk a kultúráról, annak kutatásáról és terjesztéséről, a közművelődésről.

A „nagyon sok pénz” leegyszerűsítő és lenéző gondolatisága akkor is tiszító lenne, ha igaz volna, ám ez koránt sincs így, hiszen a kormányzat ezt az ígértét sem tudta betartani.

A kulturális szféra megbecsültségét, pontosabban annak hiányát mi sem mutatja jobban, mint a 18 éve változatlan bértábla, valamint a közművelődés presztízsének éveken át tartó hanyatlása és eljelentéktelenedése a kormányzati kultúrpolitikában. A politikai elit piaci szemléletből fakadó,

▲
**Bencsik János
hozzászól
a Diófák alatti
beszélgetéshez
(Mindszent-
kállya, 2020.
augusztus 29.)**

szándékos rombolását látva külön elszomorító és ijesztő az a szenvtelenség, érdektelenség és távolságtartás, amellyel a társadalom nagyobb része az elsorvasztást szemléli.

A perifériára sodródott kulturális dolgozók lehetetlen helyzetére, továbbá a szakmaiatlan, életidegen döntésekkel operáló kormányzatok ténykedésére az úgynevezett „összecsúszó bértábla” a legjobb példa. A garantált bérminimum megemelését követően elmaradt a bértábla hozzáigazítása, így állhatott elő az az abszurd helyzet, hogy egy szakmában 18 éve dolgozó, egyetemi diplomával, (sőt, nem ritkán doktorival!) rendelkező könyvtáros, levéltáros, muzeológus, művelődésszervező, régész ma ugyanúgy a garantált bérminimumot kapja, mint egy pályakezdő. Így eshetett meg az a gyalázat, hogy Klebelsberg Kuno hazájában a bértábla legmagasabb fokozata ma mindössze nettó 214 ezer forintot jelent. Nem lebecsülve az élelmiszerüzletekben rakodó vagy kassza mellett robotoló honfitársaink munkáját, ők ma egy kisebb felelősséggel járó, jóval kevesebb képzettséget (és bekerülési költséget!) igénylő munkakörben számíthatnak jóval kedvezőbb kilátásokra.

A közalkalmazotti státusz megvonásával a kormányzat egykori vonzerejének maradékától fosztotta meg a kulturális szférát. A magasabb felmentési idő, az állásfelajánlási kötelezettség, a több pótszabadság és a jubileumi jutalmak jelentették azokat az előnyöket, amelyek a piaci viszonyok között is „versenyképes” kulturális dolgozókat a hivatástudat mellett eddig a pályán tartották. Most, hogy a külföldi cégek kívánalmi szerint többször átit Munka Törvénykönyve lett az irányadó, a kulturális szféra többségét adó nők rosszabb feltételekkel kérhetik korai nyugdíjazásukat, és megszüntek a közalkalmazottakat védő felmentési korlátozások.

Mit kínált fel mindezekért a jogfosztásokért és korlátozásokért cserébe a kormányzat? Hat százalékos bérkiigazítást! Ez lett a Fekete Péter-i „nagyon sok pénz”, pontosabban fogalmazva azt ígérték, hogy ez lesz, mert **az érintettek a mai napig egy fillérrel nem kaptak többet** a munkájukért.

Miközben tehát azt látjuk, hogy a kulturális dolgozók fizetése messze a piaci szint alatt stagnál, az utolsó kedvezményeket is elvonják. Amennyiben pedig megvalósul a visszamenőleges hatályú beigért emelés, az legfeljebb az elszabadult infláció utólagos kompenzálására lesz elég. A vérszesen előregező szakmák esetében tovább gyorsulhat a pályaelhagyás, különösen a tehetséges, motivált és nyelveket beszélő fiataloknál.

Ez különösen a hátrányos helyzetű régiókban járhat tragikus következményekkel, hiszen sokak számára az oktatással szorosan összefüggő közművelődés jelenti az utolsó esélyt a kitörésre. A kultúra terjesztéséről, szolgáltatási funkcióiról már nem is beszélve.

A szavak és tettek között óriási szakadék tátong. Miközben a kormány agyontámogatja és nemzeti szalagokkal pántlikázza fel a számára kedves, holdudvarának anyagilag is busásan megtérülő kulturális projekteket, a végvári vitézként és misszionáriusként helytálló népművelőket magára hagyja. A leszakadó térségekben élő, jobb sorsra érdemes honfitársaink elől szinte teljes mértékben el van zárva a gazdasági önállóság, a kulturális hozzáférés, az emberhez méltó élet – röviden: a polgárosodás útja.

A külön-külön is sérelmes ügyek együttesen rettenetes üzenettel bírnak.

Az állam azt tudatja polgáraival: nem kelletek, nincs rátok szükség! Nincs olyan mély politikai vagy gazdasági válság, amely ennél pusztítóbban roncsolná a kultúra szövetét.

Meggyőződésem ugyanakkor, hogy most sem késő változtatni, a kultúrpolitikának új irányt szabni. Ehhez felelős képviselők, érdekérvényesítésben bátor kulturális dolgozók és támogató társadalmi környezet szükséges. Olyan közeg, amely erős, összetartó, egymásért felelősséget érző és felelősséget is vállaló állampolgárok együttműködésén alapszik. Ahol a kultúra apostolait, a népművelőket sem az állami bürokrácia, sem az uram-bátyám viszonyok nem akadályozzák missziójukban. Ahol az egymást váltó kormányok egymástól függetlenül megbecsülik könyvtárosaikat, muzeológusait, levéltárosaikat, kulturális és közművelődési dolgozóikat.

Ettől még nagyon-nagyon messze vagyunk, sőt, mint látjuk, egyre messzebb sodródunk. Az önszerveződés és a polgári öntudat útjára kell lépnünk, ha azt akarjuk, hogy még a mi életünkben igazságosabb és méltányosabb hazában munkálkodhassunk.

Bencsik János
Független országgyűlési képviselő
bencsik.janos1985@parlament.hu